

Noodopgravingen op de Markt in Geraardsbergen, een voorlopige stand van zaken

Joke DELRUE

Naar aanleiding van de werken voor de herinrichting van de Markt te Geraardsbergen werd door het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (I.A.P.) geadviseerd om archeologisch onderzoek te laten uitvoeren. De werken, waaronder de aanleg van een nieuwe riolering, zouden immers verregaande grondverstoringen tot gevolg hebben. Het stadsbestuur reageerde positief en stelde een archeologe aan om de werken op te volgen.

Dat deze maatregel geen overbodige luxe was, werd meteen duidelijk bij een eerste controle van de werken op 12 november 2003. In de reeds uitgegraven sleuf voor de nieuwe riool werden meteen middeleeuwse resten aangetroffen. Deze vaststelling gebeurde ten noorden van de Sint-Bartholomeuskerk. Op ongeveer

75 cm onder het marktniveau was een sterk organisch, vondstrijk zwart pakket zichtbaar in het profiel. Een relatief grote hoeveelheid aardewerk, (dierlijk) botmateriaal, houtresten en leer werden ingezameld. Gezien de zeer goede bewaringscondities werd eveneens besloten deze laag te bemonsteren voor verdere

analyse¹. Dit pakket lijkt te dateren uit de 13de-14de eeuw. Opmerkelijk is de grote hoeveelheid ingezamelde leerresten die in verband worden gebracht met lokale schoenlappersactiviteiten².

Gezien deze resultaten in de hoger gelegen zone van de Markt, werd in samenspraak met het stadsbestuur,

Afb.1: zuidprofiel van de sleuf voor de rioleringswerken ten noorden van de Sint-Bartholomeuskerk

¹ Dit gebeurde door het I.A.P. buitendienst Oost-Vlaanderen.

² Determinatie J. Moens (I.A.P.)

het studiebureau “VDS” BVBA en NV Aannemingen Penninck besloten in de lager gelegen zone van de Markt een aantal sleuven te graven. Deze zone kon dan eerst aan archeologisch onderzoek onderworpen worden, voor de werken de eventueel aanwezige archeologische lagen zouden doorwoelen.

Op 24 november 2003 werd het asfalt, de marktbedekking en de funderingslaag machinaal weggegraven. (Afb.2) Om de hinder zoveel mogelijk te beperken werd besloten in een eerste fase slechts twee sleuven uit te zetten, sleuven 1 en 3. Al snel werd duidelijk dat in deze lager gelegen zone van de Markt de relatief ondiep gelegen middeleeuwse pakketten vroeger reeds grotendeels waren weggegraven.

Afb.2: 24 november 2003: het asfalt, de marktbedekking en de funderingslaag worden machinaal weggegraven.

In sleuf 1 kwam er, onder de bedekking en de fundering van de huidige Markt een volledig natuurlijke gelaagdheid aan het licht (Afb.3). Ook de andere sleuf, sleuf 3 beantwoordde niet aan het verwachte resultaat. In de zuidoostelijke hoek was er nog een middeleeuws pakket³ bewaard met een dikte die varieerde van 26 tot 30 cm. Onder dit pakket kwam, net zoals in sleuf 1, een natuurlijke gelaagdheid aan het licht. De sleuven werden onderzocht tot een diepte van 220 cm onder het marktniveau, de diepte van de geplande aanleg sleuf voor de rioleringswerken. Na de vaststellingen in sleuf 1 en sleuf 3 werd besloten sleuf 2 op te geven. Ondertussen gingen de werken gestaag door. Dagelijks werden de graafwerken gecontroleerd en de bevindingen geregistreerd⁴.

Het middeleeuwse loden waterleidingsnet dat onder meer de Marbol bevoorraadde van water evenals het oude, uit bakstenen gemetste, rioleringsnet (Afb.4) werd verscheidene malen aan-

Afb.3: een volledig natuurlijke gelaagdheid in sleuf 1.

Afb.4: het oude in bakstenen gemetste rioleringsnet.

³ Na studie van het aardewerk zal een meer precieze datering kunnen gegeven worden.

⁴ Hierbij zou ik mijn oprechte dank willen uitdrukken aan de mensen van NV Aannemingen Penninck voor de goede verstandhouding en vlotte samenwerking.

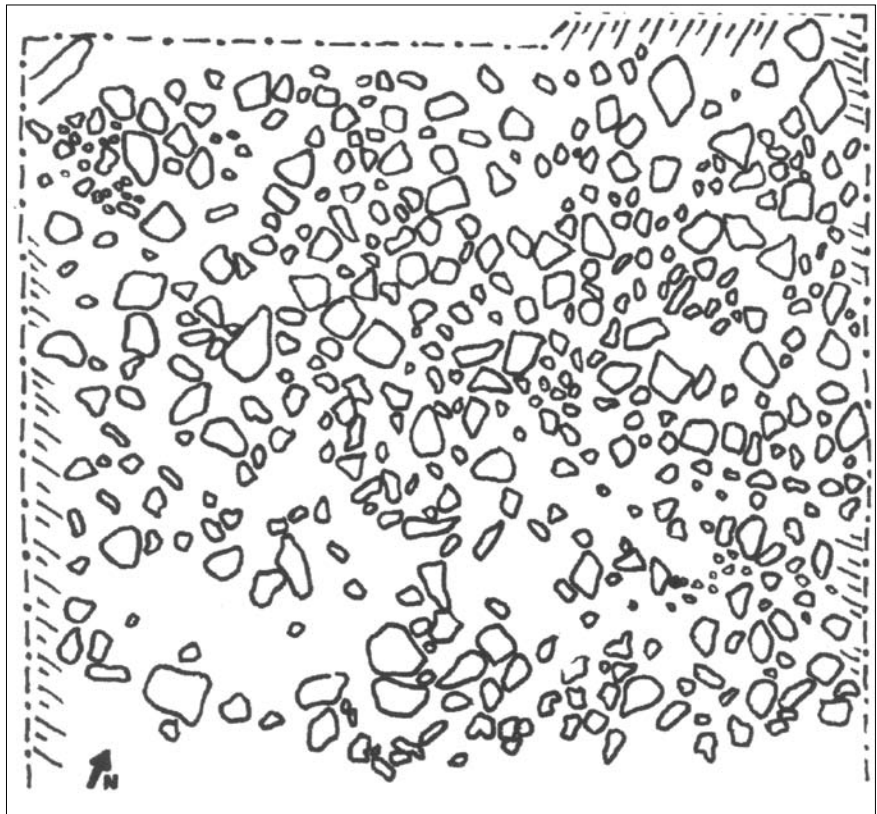
gesneden. Bemonstering van bakstenen en mortel zal eventueel in de toekomst een datering kunnen opleveren voor deze structuren. In de sleuven die werden uitgegraven om de huizen, grenzend aan de Markt, te verbinden met de nieuw aangelegde riolen werden meerdere malen goed bewaarde middeleeuwse pakketten opgetekend. Deze lagen werden goed bemonsterd en leverden een groot aantal vondsten op. In de zone vóór het stadhuis werd een sleuf uitgegraven voor het leggen van nieuwe nutsleidingen. Naast de Marbol werden oude muurresten aangetroffen die mogelijk van een vroege fase van deze fontein getuigen. Door eerdere werken, namelijk de aanleg van een waterleiding, was hiervan echter al een deel vernietigd.

Aan de oostelijke zijde van de Marbol kwam nog een verrassing aan het licht. Op deze plaats werd een nog bewaard middeleeuws marktniveau blootgelegd. Het werd gekenmerkt door een laag van quasi aaneensluitende stenen, met wat tegeltjes en dierlijk botmateriaal tussen, dit alles gevat in een zwart, sterk humeus en vondstrijk pakket. Gezien de kleine oppervlakte van het opgegraven marktniveau kan niet met zekerheid gesteld worden of het hier gaat om een wegtracé of om een verharding van de eigenlijke Markt zelf. In een volgende fase van archeologisch onderzoek zal de zone ten westen van de Sint-Bartholomeuskerk onderzocht worden, waar een 'wegkoffer' zal worden uitgegraven in een latere fase van de werken.

Wordt vervolgd...

Afb.5: muurresten ten zuiden van de huidige fontein 'de Marbol'

Afb.6: sleuf aan de Marbol, grondplan.

Enkel de grote stenen werden opgetekend, de tussenliggende kleinere steentjes werden niet opgenomen in het grondplan.